

PEC 2: A) Impuestos (tema 3)
B) Medició del Producte i la Renda nacionals(tema 4)

RESUM: el cas consisteix en:

- Llegir els apunts: "Manual per ser un bon ministre d'economia", el Tema 3: "Impuestos en España."
- Tema 4: Contabilidad Nacional
- Veure Vídeo Tema 3 a "MediaFIB"
- Veure Vídeo Tema 3 a "MediaFIB"
- Llegir els Articles següents de les "Lectures d'Economia":
 - o *Espejismo irresistible: la curva de Laffer (nº13)*
 - o *La economía sumergida aún supone un quinto de la actividad en España (nº14)*
 - o *La mejor asistencia.... y la más cara (nº15)*
 - o *La trampa de la deuda (nº16)*
 - o *La depresión del Excel (nº17)*
 - o *Preguntas para perdonar la deuda (nº18)*
 - o *Los famosos salvan su dinero, y al mundo (nº19)*
 - o *Falsedades sobre las pensiones (nº23)*
 - o *Paraísos fiscales, pobreza y terrorismo (nº24)*
 - o *La guerra contra la corrupción perjudica al mundo (nº25)*
 - o *El crecimiento en una economía budista (nº26)*
- Fer els exercicis que figuren al final d'aquest document.

A) IMPOSTOS

OBJECTIU:

Analitzar la necessitat d'intervenció de l'Administració Pública a l'activitat econòmica. Analitzar els diferents tipus d'IVA. Saber quins impostos aplicar segons quin sigui el fet econòmic i en quin moment s'han de liquidar. Saber quins són els impostos que genera un sou. Saber interpretar la diferència entre deute públic i dèficit públic així com les seves repercussions en l'economia espanyola.

B) MEDICIÓ DEL PRODUCTE I LA RENDA NACIONALS

Luxemburg: aquell país on es viu 2,25 vegades millor que en la resta de la Unió Europea? (un cas que ens ensenya a ser prudents amb els indicadors econòmics)

OBJECTIU:

Moltes vegades, en els diaris, en la televisió, en converses, etc. el criteri utilitzat per a fer comparacions internacionals sobre la renda

per habitant és el PIB per càpita¹. No obstant, cal ser prudent quan s'utilitzi aquest indicador, ja que la classificació segons el PIB per càpita, no es correspon sempre amb la classificació segons el PNB per càpita, ni, conseqüentment, amb la classificació de la renda per càpita.

RESUM: La pràctica consisteix en:

- Presentar la diferència entre PIB, PNB, Renda Nacional i Renda Personal Disponible.
- Llegir un article on es comet "l'error" d'equiparar el PIB per càpita i el nivell de vida dels habitants d'un país.

DESCRIPCIÓ: Repassar els següents conceptes: PIB, PNB, Renda Nacional, Renda Personal Disponible.

PIB (GDP) = Producte Interior Brut (Gross Domestic Product) = Valor monetari del que ha estat produït (cotxes, pel·lícules d'en Almodóvar, taronges, serveis de perruqueria, etc.) a l'interior d'un país, al llarg d'un any.

PNB (GNP) = Producte Nacional Brut (Gross National Product) = Valor monetari del que ha estat produït (cotxes, pel·lícules d'en Almodóvar, taronges, serveis de perruqueria, etc.) pels residents d'un país durant un any.

PNB = PIB (+) Renda dels factors de producció nacionals² a l'estranger (-) Renda dels factors de producció³ estrangers en el propi país. (Mochón, 2005, pàg. 275)

Renda Nacional = PNB - depreciació.

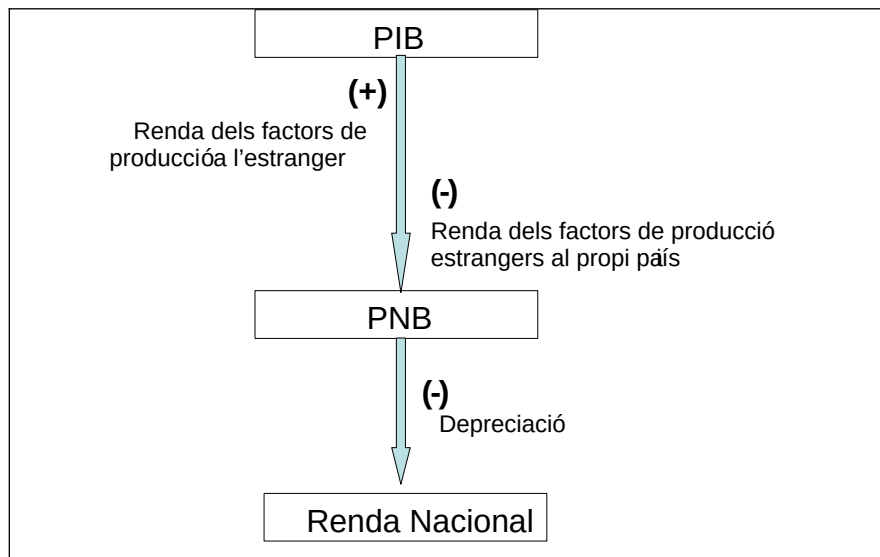
FiguraB. 1: From GDP to national income

¹ De fet, moltes vegades, desafortunadament, s'utilitza l'expressió "riquesa per habitant" quan el que es vol expressar és la renda per habitant. La renda per habitant és la mitjana dels ingressos anuals (salari, lloguers, beneficis, interessos, etc.) guanyats pels habitants del país, mentre que la riquesa per habitant hauria de referir-se al patrimoni (valor net de les propietats en un moment donat) mitjà acumulat pels habitants del país.

² Si bé el criteri rigorós i, en conseqüència, utilitzat en la comptabilitat nacional és "la residència" i no la nacionalitat del factor de producció.

³ Factors de producció: Recursos (màquines, persones, etc.) necessaris per a produir béns i serveis.

B.1. Definició i limitacions del PIB

El PIB constitueix, sens dubte, la macro magnitud econòmica més rellevant per a determinar la capacitat productiva d'una economia. D'acord amb l'explicació de comptabilitat nacional, el PIB es defineix com el valor de tots els bens i serveis produïts en un territori durant un període de temps, generalment un any (si també es donen estimacions trimestrals i semestrals). L'al·lusió a bens i serveis finals deriva de la necessitat d'excloure els de caràcter intermedi, amb l'objectiu d'evitar la doble comptabilització. El fet de que el PIB faci referència als bens i serveis produïts en un territori vol dir que es considera només el valor de la producció final generat pels factors que operen a l'interior de les fronteres, amb independència del seu origen nacional. Dit d'altra manera, el PIB d'Espanya considera el valor de la producció de bens i serveis finals generats per una empresa radicada a Espanya, encara que el seu capital sigui d'origen francès –Renault–; i, tanmateix, no considera el valor dels bens i serveis finals generats per una empresa radicada, per exemple, a Argentina –Roca–, encara que sigui de capital espanyol. Finalment, la definició al·ludeix al valor dels bens i serveis generats durant un període de temps, el que suggereix la necessitat de distingir entre variables flux i stock.

S'entén com a variables flux aquelles que expressen un valor que es realitza al llarg del temps: per a conèixer la seva magnitud és necessari, en conseqüència, disposar de dos talls de temps, el començament i el final del període considerat. Aquest és el cas de variables com ara el consum, les exportacions, les importacions o la inversió. Per altra banda, les variables stock (o fons) són aquelles que expressen un valor en un moment determinat: per a conèixer la seva magnitud n'hi ha prou amb un sol tall temporal. Aquest és el cas de variables com ara el deute, el patrimoni, la població o l'stock de capital acumulat en un país. Òbviament, existeix una estreta relació entre ambdós tipus de variables; de manera que una variable stock es pot nodrir d'una variable flux i, a la vegada, aquesta pot ser resultat d'una variable fons. Per exemple, l'stock de capital estranger en un país (variable stock) és la conseqüència dels processos d'inversió estrangera acumulats al llarg del temps (variable flux); i, a la vegada, l'stock de capital invertit (variable stock) determina el rendiment del inversor (variable flux).

Doncs bé, el PIB constitueix una variable flux. És a dir, no mesura la riquesa o patrimoni d'un país, sinó la seva *capacitat productiva*, la qual cosa vol dir que reflexa la

capacitat d'una economia per a produir riquesa en un període de temps concret, però no el valor total de riquesa acumulat en els períodes precedents (variable fons). En la realitat internacional podem trobar països notablement rics, sota la perspectiva del seu patrimoni natural reconegut i que tinguin un PIB per càpita situat per sota de la mitjana mundial (aquest és, per exemple, el cas de Brasil), mentre altres països amb dotacions molt més limitades aconseguixen nivells de renda per càpita molt superiors (és el cas de Japó, per exemple). Per tant, es tracte de dues perspectives diferents des de les que analitzar l'activitat econòmica.

Tot i que el PIB constitueix l'agregat econòmic més central i d'ús més generalitzat en l'anàlisi econòmic, no queda lliure d'objeccions. Les següents són les principals objeccions que se li fan al PIB:

- En primer lloc, el PIB constitueix una variable flux i, per tant, deixa de banda aquells altres aspectes, d'indubtable importància per el progrés econòmic, relacionats amb les variables fons implicades. Per exemple, si un país basa el seu model de desenvolupament en la explotació intensiva i accelerada dels seus recursos naturals, d'una forma insostenible (a través d'una taxa de desforestació elevada, per exemple) aquest fet es reflectirà en la comptabilitat nacional com una contribució elevada del sector forestal al PIB (variable flux), sense considerar la pèrdua de patrimoni forestal (variable fons) que comporta aquets procés. Un cost que, tanmateix, hauran de suportar futures generacions.
- En segon lloc, el PIB es defineix com el conjunt de bens i serveis finals produïts per una economia, amb independència del caràcter o finalitat d'aquests. Des del punt de vista de comptabilitat nacional tindran igual aportació al PIB la despesa en un milió d'euros en serveis educatius que en armament militar, i igual contribució si es dedica a invertir en hospitals que en assumir les despeses derivades del deteriorament social, com els associats als embussos, el crim o els accidents automobilístics, per exemple. No obstant, resulta obvi que la contribució de cada una d'aquestes despeses al benestar agregat de la societat és ben diferent. Sota aquesta mateixa línia i relacionat amb el punt anterior, encara que sembli paradoxal, els accidents mediambientals també poden acabar augmentant el PIB, degut els costos associats a la neteja posterior (és el cas, per exemple, de la despesa relacionada amb la neteja del *xapapote* ocasionat pel *Prestige* a Galícia, el 2002).
- En tercer lloc, el PIB considera els bens i serveis finals dirigits al mercat, de manera que exclou totes aquelles activitats que es realitzen al marge del circuit mercantil, encara que satisfacin necessitats altament valorades. Per exemple, una part important de l'activitat productiva en els països més pobres es desenvolupa sota el marc d'una agricultura de subsistència; sense que part d'aquestes activitats arribin a incloure'ls en el PIB. En idèntic sentit, no es considera el valor dels bens generats en el si de la llar, com ara els mobles produïts a través de bricolatge o les atencions en matèria de salut dispensats per membres de la pròpia família. Un cas exemplar en aquest àmbit és la feina lligada a la maternitat i l'atenció als fills, que han fet tradicionalment les dones sense que la comptabilitat nacional avalués la seva efectiva contribució als nivells de benestar agregats de la societat.
- En quart lloc, el PIB és incapaç de valorar adequadament l'aportació del sector informal (es a dir, el d'aquelles activitats no registrades legalment) a la generació de renda d'un país. Aquest aspecte, si bé és important en totes les economies, resulta transcendent en el cas dels països en desenvolupament, a on aquest sector és ampli i dinàmic. Els economistes han utilitzat diversos mètodes per a estimar la

importància del sector informal (per exemple, utilitzant dades de consum energètic), tanmateix, cap d'aquests mètodes resulta plenament satisfactori.

- Per a finalitzar, l'aspecte anteriorment senyalat té relació amb la darrera de les debilitats del PIB que es pretén remarcar, que fa al·lusió al contrast existent entre l'aparença d'exactitud que proporciona una xifra exacta de medició i la realitat de la metodologia, en molts casos aproximativa, amb els que s'obté aquesta magnitud. En els països desenvolupats son freqüents errors propers al 10 per 100 en les estimacions, però en els països en desenvolupament aquests errors s'amplifiquen, fins a arribar a valors propers al 20 per 100 en els pitjors casos.

B.2 Lectura d'un article on s'equipara el PIB per càpita al nivell de vida en un país.

Rics Luxemburguesos, pobres Letons

Segons les estadístiques publicades, a la fi de desembre de 2005, per l'agència europea Eurostat, Luxemburg és el país més ric de la Unió Europea (UE) i Letònia el més pobre. Aquesta classificació, establerta a partir del producte interior brut (PIB) per habitant, indica que els habitants del Grand-Ducat, paradís financer, gaudeixen, amb un índex de 227 punts, d'un nivell de vida més de dues vegades superior a la mitjana dels vint-i-cinc Estats de la Unió (100 punts).

A una considerable distància, Irlanda ocupa el segon lloc, amb un índex de 138 punts; per damunt, significativament, dels Països Baixos (125 punts), Àustria (123) i Dinamarca (122). Bèlgica (119), Suècia (118) i el Regne Unit (117) tenen nivells de vida molt semblants.

França i Alemanya queden bastant enrere, amb un PIB per habitant de 110 i 109 punts, respectivament. Aquesta última xifra és també la mitjana dels quinze (UE-15).

Pierre-Antoine Delhommais, *LE MONDE* | 24.01.06

B.3 Països que tenen un PIB, significativament, diferent del seu PNB

Luxemburg

FiguraB. 2: Luxemburg, un mini-país (50*80km)

Font: <http://www.yahoo.com/Science/Geography/Cartography/Maps/World>
(Magellan Maps)

Nombre d'emplois totals a	
Luxembourg (30-9-2003):	276.586
Nombre de emplois frontiers	
travaillant a Luxembourg (30-9-2003):	108.409 (39%)

Font: *Cahiers transfrontaliers d'EURES* – Mars-Avril 2004.

Irlanda (País on el PNB és només el 75% de seu PIB)

Measure for measure

Oct 14th 2004

From The Economist print edition

The tangled tale of GDP and GNP

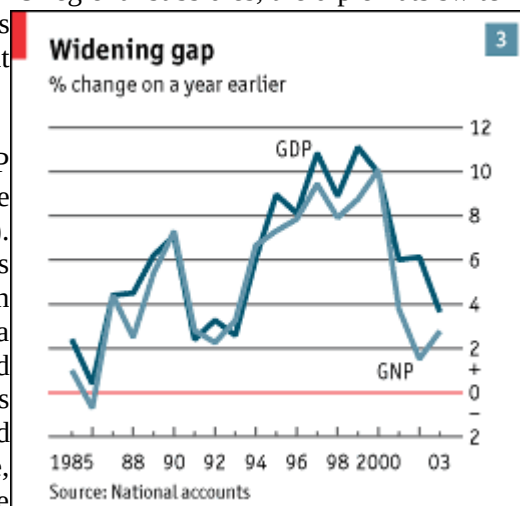
ANY first-year economics student knows that national-income figures can be collected in three different ways, using income, output or expenditure numbers. Although the three are supposed to produce the same result, they rarely do. But the differences are tiny compared with a more obscure oddity that affects the Irish economy: the huge gap between gross domestic product (GDP) and gross national product (GNP).

GDP is the more common measure of national income, to which GNP adds an item known as net transfers of factor incomes. This means adding the overseas profits of Irish companies that are repatriated to Ireland, and subtracting the profits of foreign multinationals operating in Ireland that are sent abroad (emphasis added). In most countries the two numbers will be small, and may also broadly balance out. But because of Ireland's large FDI base, coupled with its enticingly low corporate taxes, lots of big foreign companies make (or at least report) big profits in Ireland which they transfer back to their head offices. As a result, Ireland's GNP is as much as 25% smaller than its GDP.

What this means in practice is that GDP figures overstate the national income available to Irish people to spend. Ireland's diplomats in Brussels wised up to this long ago. When they want to crow about the brilliant economic policies that created the Celtic Tiger, they use the GDP figures, noting proudly that Irish GDP per person is now the third-highest in the EU, well above Britain's. However, when the talk turns to EU regional subsidies, the diplomats switch to the "more appropriate" GNP measure, which puts Ireland close to the EU average, and mutter about the country's huge infrastructure backlog.

As the Irish economy develops, GDP and GNP might be expected to converge, but instead the gap seems to have widened recently (see chart 3). That is largely because American multinationals have been racking up (or at least recording) such big profits in Ireland. In some ways, this is a mark of the country's economic immaturity, and its failure to nurture indigenous industry. Chris Coughlan, a vice-president of HP Compaq and chairman of the Galway Chamber of Commerce, suggests that Ireland's future success could be

measured in part by whether GDP and GNP converge, which would indicate that home-grown industry has matured. That might, sadly, put an end to another splendid quirk with which to confuse those first-year students: that Ireland's total exports exceed the country's national income.

B.4 El dubte de la nacionalitat de les empreses multinacionals

Anteriorment, hem vist que països com Irlanda tenen un PIB significativament diferent al seu PNB, en gran part, degut a empreses multinacionals estrangeres que obtenien beneficis al país. No obstant això, en l'actualitat quan parlem de la nacionalitat d'una empresa multinacional, en molts casos, ja no ens podem referir a la nacionalitat del seu capital social ja que aquest està repartit entre accionistes de molts països (veure, per exemple, Taula 2).

Taula B.1: Participació estrangera en el capital social d'algunes empreses multinacionals

(2018)	
Societat	% del capital social estranger
Sony (Japó)	60
BBVA (Espanya)	49
Repsol (Espanya)	60
BP (Regne Unit)	≈ 35% (2005)
Michelin (França)	62,5

Nota: Font: Informes anuals de las societats citades.

PROVA D'ESTUDI CONTINUAT 2 (Part A)

Respon a les següents preguntes (sigues breu i concret)

Exercici 2.A.1 Explica que és un impost progressiu i posa un exemple.

És un impost que a mesura que augmenta la base imposable, el tipus impositiu augmenta també, fins a arribar a un màxim. Un exemple seria el IRPF.

Exercici 2.A.2 Explica, breument, quina diferència hi ha entre una taxa i un impost normal.

Pagar una taxa et dona «dret» a fer alguna cosa a canvi, com per exemple, assistir a la universitat. Per els impostos no tens res a canvi en principi.

Exercici 2.A.3 Què defèn Arthur Laffer, respecte al impostos, si el sistema tributari espanyol fos, en mitjana, excessiu?

Si el sistema tributari fos excessiu demotivaria el treball i les inversions, reduiria el creixement de la economia i per tant el govern recaudaria menys. Laffer reduiria els impostos per incentivar la economia.

Exercici 2.A.4 Indica quins impostos es generen en les següents ocasions

- El sou que reps per treballar
IRPF
- Et prens una Coca-cola
IVA
- Et prens una cervesa
IVA i impostos especials
- Omplis el dipòsit de la moto de benzina
IVA i impostos especials.
- Pagues la matrícula de la Universitat
taxa
- Els ingressos per dividends del Deute Públic

-
- *Reps una pensió*
Cotització a la seguretat social
- *Els beneficis d'una empresa*
IAE
- *Vens una casa*
Impost extraordinari sobre el patrimoni
- *Una empresa rep una factura*
Societats
- *Una empresa emet una factura*
Societats
- *Reps un subsidi d'atur*
Cotització seguretat social
- *Reps un renda bàsica Universal*
Cotització seguretat social
- *S'amplia el capital d'una empresa*
societats
- *Compres una ampolla de whisky*
IVA i impostos especials
- *Una empresa paga el sou als seus treballadors*
IRPF

Exercici 2.A.5. Explica, breument, l'estimació objectiva singular.

És un mètode per controlar el frau on hisenda calcula segons uns indicadors quant li has de pagar en IRPF i IVA cada tres mesos. Es coneix com estimació per mòduls.

Exercici 2.A.6. Explica, molt breument els arguments de Vicenç Navarro, en el seu article "falsedades sobre las pensiones" quan es diu que és un error retardar l'edat de jubilació al 67 anys:

Explica que l'augment de la esperança de vida no vol dir necessàriament que visquem més anys i cita un estudi que demostra que la vida saludable actualment és inferior. En resum, vivim més però envellim pitjor.

Exercici 2.A.7. Quina crítica fa el premi Nobel d'economia Paul Krugman sobre l'afirmació que fan Carmen Reinhart i Kenneth Rogoff en el seu article "Growth in a time of debt" (la depressió del Excel) sobre que una vegada el deute públic d'un país ha superat el 90% del seu PIB el seu creixement cau en picat?

Que van assegurar això i va ser agafat com una llei, promovent la austeritat com a necessitat. Després es va demostrar que el estudi tenia errors i el umbral del 90% no era correcte.

Exercici 2.A.8. Cita tres de les possibles característiques que ha de complir un territori per ser considerat com paradís fiscal?

Secret bancari, impostos molt baixos (pels no residents), estabilitat econòmica i política.

Exercici 2.A.9. Si una empresa en la producció d'un patinet elèctric ha suportat un IVA de 150€ i quan ven el patinet repercuteix un IVA de 210€, Quina quantitat d'IVA haurà de liquidar a Hisenda

60€. El que la empresa repercuteix menys el que suporta.

Exercici 2.A.10. Explica, què és l'economia submergida. Estima-la per l'economia espanyola

La economia submergida és el conjunt d'activitats econòmiques no declarades que escapen el control de l'administració. A l'economia espanyola, segons dades oficials, es d'un 17.5%.

Exercici 2.A.11. Explica el concepte de "Pressió fiscal"-posa la fórmula-. ¿Un augment d'aquesta significa, sempre, que s'han pujat els impostos?

La quantitat de impostos que paguem dividit entre el PIB. No, també pot significar que ha baixat el PIB, o que ha pujat menys que la recaptació.

Exercici 2.A.12. Quina és la diferència entre Dèficit Públic i Deute Públic. Quin % del PIB han suposat l'any 2019 (previsions en % del PIB). Quines son les tipologies de Deute Públic i els seus terminis a Espanya?

Entenem per déficit públic quan els ingressos de l'Estat son inferiors a les despeses. En canvi, el deute públic és el conjunt de deutes que té un estat amb particulars o altres països o organismes.

PROVA D'ESTUDI CONTINUAT 2 (PARTB):

Exercici 2.B.1.

Si un país A té un GNP (PNB) un 7% inferior al seu GDP (PIB) podem deduir que... (Dues línies)

Podem deduir que les empreses estrangeres que produeixen a dins del país A generen més que les empreses nacionals fora del territori.

Exercici 2.B.2

Explica què és una variable flux i què és una variable estoc. Determina si les següents són variables flux o estoc:

Consum, Deute, Riquesa, importacions, PIB.

Una variable flux és aquella que per entendre-la necessitem dos talls al temps, un interval. Per una variable estoc només necessitem un tall al temps, un instant.

Flux: Consum, importacions, PIB

Estoc: Deute, Riquesa

Exercici 2.B.3

És realment Luxemburg un país tan ric com ens indica el seu PIB per càpita (GDP per càpita)? On resideix el seu secret? (Escriu com a màxim 5 línies)

No, ja que encara que sigui cert que tenen un PIB per càpita molt elevat, el seu PNB és molt inferior. Tenen el PIB alt ja que presenten una situació econòmica que atreu a estrangers a generar riquesa dins del seu territori, per tant augmentant el PIB però no el PNB.

Exercici 2.B.4

Cóm es calcula el PNB o el PIB d'un país, segons l'enfoc de la demanda? Posa la fórmula i explica que vol dir cada sigla.

$$\text{PNB} = C + I^* + G + (X - M)$$

C=Consum

I*=Inversió Nacional Privada o FBC

G=Gasto Público

X=Exportaciones

M=Importaciones

Exercici 2.B.5

Cita les 4 variables que té en compte el índex IDH (*Human development Index*), *corregit*.

Esperança de vida, educació, PIB per càpita, distribució de la renda

Exercici 2.B.6

Cita les 4 variables que té en compte el Happy Planet Index

Esperança de vida, Percepció de felicitat, Petjada ecològica, desigualtat

Exercici 2.B.7

Si un país ha crescut, en € constants, un 12% i el IPC (deflactor del PIB) és del 12%, quant ha crescut realment? (Escriu com a màxim 5 línies)

Ha crescut aproximadament un 12% perquè els € constants tenen en compte la inflació i l'augment dels preus(el que ens indica el deflactor del PIB).

Exercici 2.B.8

L'any 2014 el PIB de USA, en dòlars corrents, era molt superior al de Xina. En canvi, el de Xina, ajustat amb el PPP era superior al de USA. Quina lectura en treus d'això.

Que a la Xina el PIB per càpita és més alt respecte als preus que a USA. Podem deduir que els preus xinesos son baixos (o que tenen un PIB per capita molt alt).

Exercici 2 B.9

Si hi hagués un concurs de preguntes quina pregunta proposaries per tal de guanyar-lo? Respon-la

Quina solució es va dur a terme a Shangai per lluitar contra el frau econòmic?

Posar «rasca y gana» als tiquets per que la gent els demanés i així poder tenir un control real sobre les vendes implicant al consumidor de forma amable.